เดี่ยวปี่ในเชิดนอก : ทางครูปี๊บ คงลายทอง

นางสาวปาณิสรา เผือกแห้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๔๘

ISBN 974-14-2095-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PII NAI SOLO IN CHOED NOK : KHRU PEEB KONGLAITHONG'S STYLE

Miss Panisara Pherkhaw

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Thai Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Acadamic Year 2005

ISBN 974-14-2095-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เดี่ยวปี่ในเชิดนอก : ทางครูปี๊บ คงลายทอง
โดย	นางสาวปาณิสรา เผือกแห้ว
สาขาวิชา	ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สำโรงทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ปี๊บ คงลายทอง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สำโรงทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ปี๊บ คงลายทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พิชิต ชัยเสรี)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์)

ปาณิสรา เผือกแห้ว : เดี่ยวปี่ในเชิดนอก : ทางครูปี๊บ คงลายทอง.
(PII NAI SOLO IN CHOED NOK : KHRU PEEB KONGLAITHONG'S STYLE)
อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.บุษกร สำโรงทอง, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ปี๊บ คงลายทอง,
๒๘๙ หน้า. ISBN 974-14-2095-1.

เพลงเชิดนอกเดิมเป็นเพลงสำหรับปี่เป่าประกอบการแสดงชุดจับลิงหัวค่ำ ซึ่งเป็นการแสดงเบิกโรงหนังใหญ่โดยเฉพาะ ต่อมามีผู้นำเพลงเชิดนอกมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวสำหรับเครื่องมืออื่น ๆ กันแพร่หลาย ทว่าปี่ก็ยังคงเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ของเพลงเชิดนอกได้สมบูรณ์ที่สุด ทางเดี่ยวปี่ในเชิดนอกของสำนักเสนาะดุริยางค์ถือเป็นทางเดี่ยวทางหนึ่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ในปัจจุบันครูปี๊บ คงลายทองเป็นผู้สืบทอดทางเดี่ยวดังกล่าวไว้

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเดี่ยวปี่ในเชิดนอกทางครูปี๊บ คงลายทอง วิเคราะห์สังคีตลักษณ์และเอกลักษณ์ของทางเดี่ยวดังกล่าว รวมถึงศึกษากลวิธีการเดี่ยวปี่ในเชิดนอกประกอบการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ซึ่งดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ การวิจัยเอกสาร และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่าเดี่ยวปี่ในเชิดนอกมีได้ ๓ โอกาส คือ เดี่ยวประกอบการแสดงหนังใหญ่ เดี่ยวเพื่ออวดฝีมือ และเดี่ยวประกอบการแสดงโขนละคร ในเรื่องสังคีตลักษณ์พบว่าเดี่ยวปี่ในเชิดนอกมีความพิเศษในเรื่องของจังหวะ และมีเอกลักษณ์ในการใช้เม็ดพรายที่แพรวพราว การใช้ท่วงทำนองที่หลายหลาก อีกทั้งมีการใช้สำนวนขึ้นและสำนวนจบที่สมบูรณ์ ในเรื่องกลวิธีการเดี่ยวปี่ในประกอบการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกายพบว่าการแสดงชุดนี้มีความยืดหยุ่นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ผู้บรรเลงและผู้แสดงจึงต้องเป็นผู้มีความชำนาญและมีไหวพริบปฏิภาณสูง

เดี่ยวปี่ในเชิดนอกจึงเป็นผลงานเพลงที่ทรงคุณค่าด้วยความวิจิตรงดงามในเชิงคีตศิลป์จนเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน

ภาควิชา	ดุริยางคศิลป์	ลายมือชื่อนิสิต ปาณิสรา เผือกแห้ว
สาขาวิชา	ดุริยางค์ไทย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา	๒๕๔๘	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4586574735 : MAJOR THAI MUSIC

KEY WORD: PII NAI / CHOED NOK / KHRU PEEB KONGLAITHONG

PANISARA PHERKHAW : PII NAI SOLO IN CHOED NOK : PEEB KONGLAITHONG'S STYLE.

THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR BUSSAKORN SUMRONGTHONG, Ph.D.,

THESIS CO-ADVISER : PEEB KONGLAITHONG, 289 pp. ISBN 974-14-2095-1.

Choed Nok was originally composed to accompany the Chab Ling Hua Khum performance at the beginning of the Greater Shadow play. The melody was solely played by a Pii Nai player and later it served as a model for Thai composers to make various solo versions out of the original melody. Amongst all instrumental solo pieces of Choed Nok, Pii Nai solo in Choed Nok is able to carry out emotional quality of the melody better than other instrumental solo pieces. Developed by Phayasanohduriyang's school during the reign of King Rama V, Choed Nok solo for Pii Nai was continuously passed down until today. At present, Khru Peeb Konglaithong inherits this solo style.

This research aims to study the contexts of Choed Nok solo for Pii Nai in Khru Peeb Konglaithong's style. In addition, the research's objective is to analyze the musical form, the characteristics, and its identity. The research also focuses on playing techniques of this style, which is used to accompany the episode of Hanuman Chab Nang Benyakai performance in Thai masked dance. The data was collected by interviews, documentary research, and participant-observation. The research findings shows that there are three occasions to play this melody: the Greater Shadow play, displaying skills of soloists, and Khon-Lakhon performance. The musical analysis reveals that the solo is unique because of its complex timing and rhythmic concepts. The specialties of this style are exceptional embellishments, diversity of melodic variations, the completion of an introduction and absolute ending. Regarding the playing techniques of Choed Nok solo accompanying Chab Nang Benyakai performance, the Pii Nai solo can be flexible and adjusted to each performance and each situation. Therefore, the soloist and performers must attain advanced expertise, maturity, and knowledge.

In conclusion, Choed Nok solo for Pii Nai in Khru Peeb Konglaithong's style is the great art and has been regarded as the well-known style as a result of long musical tradition.

Department	Music	Student's signature.....
Field of study	Thai Music	Advisor's signature.....
Academic year	2005	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ขอน้อมสักการะเทพสังคีตาจารย์และรำลึกถึงพระคุณของครูทั่ง ครูช้อย พระยาเสนาะ-ดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงอันทรงคุณค่าไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ระลึกถึงพระคุณของครูเทียบ คงลายทอง ครูบุญช่วย โสวัตร ผู้สืบสานกลวิธีการเป่าปี่ไว้เป็นต้นแบบแก่ศิลปินรุ่นหลัง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความเมตตากรุณาและขันติธรรมจากครูอาจารย์หลายท่านที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กราบขอบพระคุณ ครูปี๊บ คงลายทอง ครูผู้เป็นต้นแบบแห่งศิลปวิชาการเป่าปี่และวิถีการดำเนินชีวิต อีกทั้งเป็นผู้คอยชี้แนะหนทางสู่ความสำเร็จให้แก่ศิษย์เสมอมา กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.บุษกร สำโรงทอง ผู้เปี่ยมด้วยความปรารถนาดีและคอยให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กราบขอบพระคุณ รศ.พิชิต ชัยเสรี ผู้ให้ความกระจ่างในปัญหาทุกเรื่องที่ผู้วิจัยคับข้องใจ กราบขอบพระคุณ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ที่คอยให้กำลังใจ แนะแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ ดร.สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ อาจารย์รัจนา พวงประยงค์ อาจารย์ประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว อาจารย์บุญช่วย แสงอนันต์ อาจารย์เสาวรักษ์ ยมะคุปต์ และอาจารย์เอกภชิต วงศ์สิปปกร คณะศิลปินผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากร ที่กรุณาให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเพลงเชิดนอก และการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ขอบพระคุณ ผศ.ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน และ ผศ.ขำคม พรประสิทธิ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบพระคุณ อาจารย์ธีระ แถบสิงห์ ผู้ที่ผลักดันให้ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ขอบพระคุณ ผศ.รังสี เกษมสุข และ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ ผู้ชี้แนะแนวทางในการเป่าปี่และส่งเสริมให้ผู้วิจัยพัฒนาศักยภาพของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ขอขอบคุณ คุณนิตยา อ่อนทอง ที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอบคุณ คุณศิริพร หัตถา ที่ติดตามความคืบหน้าและเอื้อเฟื้อการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ขอบคุณ นายรณชัย เผือกแห้ว พี่ชาย ที่เอื้อเฟื้ออุปกรณ์ในการบันทึกภาพ ขอบคุณนายอภิชาติ สำเภาแก้ว และนายบวรทัต โสพระขรรค์ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคนานัปการก็ด้วยอานุภาพแห่งความรักจากพ่อและแม่ ตลอดจนกำลังใจจากญาติสนิทมิตรสหายและนางสาววันทนีย์ หวังเจริญทรัพย์ ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่เป็นคู่คิดในการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่มีให้ลุล่วงไป จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย .....ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....จ

กิตติกรรมประกาศ .....ฉ

สารบัญ .....ช

สารบัญตาราง .....ญ

สารบัญภาพ .....ฌ

บทที่ ๑ บทนำ ๑

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๘

ขอบเขตของการวิจัย ๘

วิธีดำเนินการวิจัย ๙

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๑๑

บทที่ ๒ บริบทที่เกี่ยวข้อง ๑๒

บริบทเกี่ยวกับปี่ใน ๑๒

- ความเป็นมาของปี่ใน ๑๒
- ส่วนประกอบของปี่ใน ๒๑
- ช่วงเสียงของปี่ใน ๓๐
- การฝึกหัดขั้นต้น ๓๒
- บทบาทหน้าที่ของปี่ใน ๔๒

บริบทเกี่ยวกับเพลงเชิดนอก ๔๓

- ความหมายของเพลงเชิดนอก ๔๔
- ความเป็นมาของเพลงเชิดนอก ๔๗
- โอกาสในการบรรเลงเพลงเชิดนอก ๕๐

บริบทเกี่ยวกับทางเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ๕๘

- การสืบทอดทางเดี่ยวปี่ในเชิดนอกของครูปี๊บ คงลายทอง ๕๘
- ประวัติครูปี๊บ คงลายทอง ๖๖

หน้า

บทที่ ๓ เดี่ยวปี่ในเชิดนอก ทางครูปี๊บ คงลายทอง ๗๓
ข้อกำหนดเบื้องต้น ๗๔
สัญลักษณ์ ๗๖
นิยามศัพท์เฉพาะ ๗๘
วิเคราะห์การเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ทางครูปี๊บ คงลายทอง ๘๑
- สังคีตลักษณ์ ๘๑
- บันไดเสียง ๙๖
- จังหวะ ๑๐๒
- ช่วงเสียง ๑๑๑
- การใช้เม็ดพราย ๑๑๔
เอกลักษณ์ของเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ทางครูปี๊บ คงลายทอง ๑๘๙
บทที่ ๔ กลวิธีการเดี่ยวปี่ในประกอบการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๒๐๕
การแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๒๐๖
- ความเป็นมาของการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๒๐๖
- ตัวละคร ๒๑๑
- การคัดเลือกผู้แสดง ๒๑๓
- เครื่องแต่งกาย ๒๑๕
- โอกาสในการแสดง ๒๒๒
ข้อกำหนดเบื้องต้น ๒๒๔
กลวิธีการเดี่ยวปี่ในประกอบการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๒๒๗
ปัจจัยที่ทำให้การแสดงชุดนี้ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ๒๕๖
ปัจจัยที่ทำให้การแสดงชุดนี้เกิดความคลาดเคลื่อน ๒๖๐
แนวทางในการแก้ไข ๒๖๔
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ ๒๖๘
การศึกษาบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ทางครูปี๊บ คงลายทอง ๒๖๘
การศึกษาเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ทางครูปี๊บ คงลายทอง ๒๗๐
การศึกษากลวิธีการเดี่ยวปี่ในประกอบการแสดงชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๒๗๑
ข้อเสนอแนะ ๒๗๓

หน้า

รายการอ้างอิง ๒๗๔
ภาคผนวก ๒๗๙
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ ๒๘๙

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ ตัวอย่างตารางที่ใช้ในการบันทึกประกอบการวิเคราะห์ ๗๔
ตารางที่ ๒ เดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๑ .....๘๒
ตารางที่ ๓ เดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๒ .....๘๓
ตารางที่ ๔ เดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๓ .....๘๔
ตารางที่ ๕ ส่วนประกอบของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๑ .....๘๘
ตารางที่ ๖ ส่วนประกอบของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๒ .....๘๙
ตารางที่ ๗ ส่วนประกอบของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๓ .....๙๐
ตารางที่ ๘ แบบแผนท่วงทำนองของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๑ .....๙๒
ตารางที่ ๙ แบบแผนท่วงทำนองของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๒ .....๙๓
ตารางที่ ๑๐ แบบแผนท่วงทำนองของเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๓ .....๙๔
ตารางที่ ๑๑ บันไดเสียงเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๑ .....๙๗
ตารางที่ ๑๒ บันไดเสียงเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๒ .....๙๘
ตารางที่ ๑๓ บันไดเสียงเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๓ .....๙๙
ตารางที่ ๑๔ การเข้าออกของจังหวะในเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๑ .....๑๐๕
ตารางที่ ๑๕ การเข้าออกของจังหวะในเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๒ .....๑๐๖
ตารางที่ ๑๖ การเข้าออกของจังหวะในเดี่ยวปี่ในเชิดนอกจับ ๓ .....๑๐๗
ตารางที่ ๑๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑ .....๑๑๔
ตารางที่ ๑๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๑ .....๑๑๕
ตารางที่ ๑๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๒ .....๑๑๖
ตารางที่ ๒๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๓ .....๑๑๗
ตารางที่ ๒๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๑ .....๑๑๗
ตารางที่ ๒๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๒ .....๑๑๘
ตารางที่ ๒๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๓ .....๑๑๘
ตารางที่ ๒๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๑ .....๑๑๙
ตารางที่ ๒๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๒ .....๑๑๙
ตารางที่ ๒๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๓ .....๑๒๐

หน้า

ตารางที่ ๒๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๕ .....๑๒๐
ตารางที่ ๒๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๖ .....๑๒๑
ตารางที่ ๒๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๗ .....๑๒๑
ตารางที่ ๓๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๘ วรรคที่ ๑ .....๑๒๒
ตารางที่ ๓๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๘ วรรคที่ ๒ .....๑๒๒
ตารางที่ ๓๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๑ .....๑๒๓
ตารางที่ ๓๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๒ .....๑๒๓
ตารางที่ ๓๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๑ .....๑๒๔
ตารางที่ ๓๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๒ .....๑๒๔
ตารางที่ ๓๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๓ .....๑๒๕
ตารางที่ ๓๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๔ .....๑๒๖
ตารางที่ ๓๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๑ วรรคที่ ๑ .....๑๒๗
ตารางที่ ๓๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๑ วรรคที่ ๒ .....๑๒๘
ตารางที่ ๔๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๒ วรรคที่ ๑ .....๑๒๙
ตารางที่ ๔๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๒ วรรคที่ ๒ .....๑๒๙
ตารางที่ ๔๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๓ วรรคที่ ๑ .....๑๓๐
ตารางที่ ๔๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๓ วรรคที่ ๒ .....๑๓๑
ตารางที่ ๔๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๔ .....๑๓๑
ตารางที่ ๔๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๑ .....๑๓๒
ตารางที่ ๔๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๑ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๒ .....๑๓๓
ตารางที่ ๔๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑ .....๑๓๔
ตารางที่ ๔๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๑ .....๑๓๕
ตารางที่ ๔๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๒ .....๑๓๖
ตารางที่ ๕๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๑ .....๑๓๗
ตารางที่ ๕๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๒ .....๑๓๗
ตารางที่ ๕๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๓ .....๑๓๘
ตารางที่ ๕๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๔ .....๑๓๙
ตารางที่ ๕๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๑ .....๑๔๐

หน้า

ตารางที่ ๕๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๒ .....๑๔๐
ตารางที่ ๕๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๕ วรรคที่ ๑ .....๑๔๑
ตารางที่ ๕๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๕ วรรคที่ ๒ .....๑๔๑
ตารางที่ ๕๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๖ วรรคที่ ๑ .....๑๔๒
ตารางที่ ๕๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๖ วรรคที่ ๒ .....๑๔๒
ตารางที่ ๖๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๖ วรรคที่ ๓ .....๑๔๓
ตารางที่ ๖๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๗ .....๑๔๓
ตารางที่ ๖๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๘ วรรคที่ ๑ .....๑๔๔
ตารางที่ ๖๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๘ วรรคที่ ๒ .....๑๔๔
ตารางที่ ๖๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๑ .....๑๔๕
ตารางที่ ๖๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๒ .....๑๔๕
ตารางที่ ๖๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๑ .....๑๔๖
ตารางที่ ๖๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๐ วรรคที่ ๒ .....๑๔๖
ตารางที่ ๖๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๑ .....๑๔๗
ตารางที่ ๖๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๒ วรรคที่ ๑ .....๑๔๗
ตารางที่ ๗๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๒ วรรคที่ ๒ .....๑๔๘
ตารางที่ ๗๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๓ วรรคที่ ๑ .....๑๔๘
ตารางที่ ๗๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๓ วรรคที่ ๒ .....๑๔๙
ตารางที่ ๗๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๔ วรรคที่ ๑ .....๑๔๙
ตารางที่ ๗๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๔ วรรคที่ ๒ .....๑๕๐
ตารางที่ ๗๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๔ วรรคที่ ๓ .....๑๕๐
ตารางที่ ๗๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๔ วรรคที่ ๔ .....๑๕๑
ตารางที่ ๗๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๑ .....๑๕๑
ตารางที่ ๗๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๒ .....๑๕๒
ตารางที่ ๗๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๖ วรรคที่ ๑ .....๑๕๓
ตารางที่ ๘๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๖ วรรคที่ ๒ .....๑๕๓
ตารางที่ ๘๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๗ วรรคที่ ๑ .....๑๕๔
ตารางที่ ๘๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๗ วรรคที่ ๒ .....๑๕๔

หน้า

ตารางที่ ๘๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๘ .....๑๕๕
ตารางที่ ๘๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๙ วรรคที่ ๑ .....๑๕๕
ตารางที่ ๘๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๒ ประโยคที่ ๑๙ วรรคที่ ๒ .....๑๕๖
ตารางที่ ๘๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑ .....๑๕๗
ตารางที่ ๘๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๑ .....๑๕๘
ตารางที่ ๘๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๒ วรรคที่ ๒ .....๑๕๘
ตารางที่ ๘๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๑ .....๑๕๙
ตารางที่ ๙๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๒ .....๑๕๙
ตารางที่ ๙๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๓ วรรคที่ ๓ .....๑๖๐
ตารางที่ ๙๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๑ .....๑๖๑
ตารางที่ ๙๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๔ วรรคที่ ๒ .....๑๖๑
ตารางที่ ๙๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๕ วรรคที่ ๑ .....๑๖๒
ตารางที่ ๙๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๕ วรรคที่ ๒ .....๑๖๒
ตารางที่ ๙๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๖ วรรคที่ ๑ .....๑๖๓
ตารางที่ ๙๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๖ วรรคที่ ๒ .....๑๖๔
ตารางที่ ๙๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๗ วรรคที่ ๑ .....๑๖๕
ตารางที่ ๙๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๗ วรรคที่ ๒ .....๑๖๕
ตารางที่ ๑๐๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๘ .....๑๖๖
ตารางที่ ๑๐๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๑ .....๑๖๖
ตารางที่ ๑๐๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๙ วรรคที่ ๒ .....๑๖๗
ตารางที่ ๑๐๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๐ .....๑๖๗
ตารางที่ ๑๐๔ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๑ .....๑๖๘
ตารางที่ ๑๐๕ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๒ .....๑๖๙
ตารางที่ ๑๐๖ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๓ .....๑๗๐
ตารางที่ ๑๐๗ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๔ .....๑๗๐
ตารางที่ ๑๐๘ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๑ .....๑๗๑
ตารางที่ ๑๐๙ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๕ วรรคที่ ๒ .....๑๗๒
ตารางที่ ๑๑๐ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๖ .....๑๗๒

หน้า

ตารางที่ ๑๑๑ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๗ วรรคที่ ๑ .....๑๗๓
ตารางที่ ๑๑๒ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๗ วรรคที่ ๒ .....๑๗๔
ตารางที่ ๑๑๓ ตารางวิเคราะห์การใช้เม็ดพราย จับ ๓ ประโยคที่ ๑๘ .....๑๗๕
ตารางที่ ๑๑๔ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นที่ใช้ในกลวิธีการสบัด ๑๗๗
ตารางที่ ๑๑๕ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นในกลวิธีการเป่าเสียงควง ...๑๗๘
ตารางที่ ๑๑๖ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงควงกับลักษณะของคำที่เป่าเลียนเสียง ๑๘๐
ตารางที่ ๑๑๗ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นในการขยี้ ๑๘๑
ตารางที่ ๑๑๘ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นในกลวิธีการตีนิ้ว ๑๘๒
ตารางที่ ๑๑๙ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นในกลวิธีการพรมนิ้ว ๑๘๓
ตารางที่ ๑๒๐ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นิ้ว ลม และลิ้นในกลวิธีการปริบนิ้ว ๑๘๔
ตารางที่ ๑๒๑ ความสัมพันธ์ระหว่างทำนองปี่กับท่ารำในจับ ๑ .....๒๕๑
ตารางที่ ๑๒๒ ความสัมพันธ์ระหว่างทำนองปี่กับท่ารำในจับ ๒ .....๒๕๒
ตารางที่ ๑๒๓ ความสัมพันธ์ระหว่างทำนองปี่กับท่ารำในจับ ๓ .....๒๕๓

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑ ปี่ใน ๑๓
ภาพที่ ๒ ปี่อ้อ ๑๔
ภาพที่ ๓ เครื่องเป่าที่ทำจากเปลือกหอยและเขาควาย ๑๕
ภาพที่ ๔ ตัวอย่างปี่ในยุโรปและสหภาพโซเวียต ๒๐
ภาพที่ ๕ ตัวอย่างปี่ในเอเชีย ๒๑
ภาพที่ ๖ ปี่นอก ปี่นอกต่ำ ปี่กลาง และปี่ใน ตามลำดับจากบนลงล่าง ๒๒
ภาพที่ ๗ ส่วนประกอบของเลาปี่ใน ๒๓
ภาพที่ ๘ ส่วนประกอบของลิ้นปี่ใน ๒๔
ภาพที่ ๙ ใบตาล แก้วใสน้ำแช่ใบตาล เชือกผูกลิ้นปี่ มีดตัดลิ้นปี่ กำพวด และไม้ฉนวน ๒๕
ภาพที่ ๑๐ ตัดใบตาลให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ ๒๕
ภาพที่ ๑๑ นำใบตาลมาแช่น้ำ ๒๖
ภาพที่ ๑๒ ใช้ไม้ฉนวนรีดใบตาล ๒๖
ภาพที่ ๑๓ พับใบตาลเป็น ๔ ชั้น ๒๗
ภาพที่ ๑๔ ใช้มีดปาดหัวปาดท้าย ๒๗
ภาพที่ ๑๕ ใช้ไม้ฉนวนสอดใบตาลที่พับไว้ให้ต่อเข้ากับกำพวดปี่ ๒๘
ภาพที่ ๑๖ ผูกเชือกรัดคอลิ้นปี่ ๒๘
ภาพที่ ๑๗ ผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ด ๒๙
ภาพที่ ๑๘ ตกแต่งลิ้นปี่ ๒๙
ภาพที่ ๑๙ ช่วงเสียงของปี่ในทั้ง ๒๔ เสียง ๓๐
ภาพที่ ๒๐ กลุ่มเสียงของปี่ใน ๓๑
ภาพที่ ๒๑ การเรียงนิ้วของปี่ในทั้ง ๒๔ เสียง ๓๒
ภาพที่ ๒๒ สาธิตท่านั่งในการเป่าปี่โดยครูปี๊บ คงลายทอง ๓๔
ภาพที่ ๒๓ แบบฝึกหัดเป่าปี่เบื้องต้น ๓๕
ภาพที่ ๒๔ การใช้นิ้วตามแบบฝึกหัดเป่าปี่เบื้องต้น ๓๕
ภาพที่ ๒๕ การแสดงหนังใหญ่ ชุดจับลิงหัวค่ำ ๕๑
ภาพที่ ๒๖ การแสดงโขน ชุดหนุมานจับนางเบญกาย ๕๓

หน้า

ภาพที่ ๒๗ การแสดงชุดหนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา โดยอาจารย์เสาวรักษ์ ยมะคุปต์ ๕๕
ภาพที่ ๒๘ พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ๕๙
ภาพที่ ๒๙ ครูเทียบ คงลายทอง ๖๐
ภาพที่ ๓๐ ครูบุญช่วย โสวัตร ๖๒
ภาพที่ ๓๑ ครูปี๊บ คงลายทอง ๖๓
ภาพที่ ๓๒ ครูปี๊บ คงลายทองและภรรยา (นางอารีย์ คงลายทอง) ๖๗
ภาพที่ ๓๓ ระบบการใช้นิ้วของปี่ใน ๗๖
ภาพที่ ๓๔ กลุ่มเสียงของปี่ใน ๑๑๒
ภาพที่ ๓๕ ความกว้างของช่วงเสียงที่ใช้ในทางเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ๑๑๒
ภาพที่ ๓๖ กลุ่มเสียงที่ใช้ในทางเดี่ยวปี่ในเชิดนอก ๑๑๒
ภาพที่ ๓๗ ครูรัจนา พวงประยงค์และนายบุญเลิศ (ไม่ทราบนามสกุล) ๒๐๘
ภาพที่ ๓๘ เครื่องแต่งกายตัวนาง ๒๑๗
ภาพที่ ๓๙ เครื่องแต่งกายหนุมาน ๒๑๙
ภาพที่ ๔๐ การแต่งกายของนางเบญกาย (อาจารย์เสาวรักษ์ ยมะคุปต์) ๒๒๐
ภาพที่ ๔๑ การแต่งกายของหนุมาน (อาจารย์เอกภชิต วงศ์สิปปกร) ๒๒๑
ภาพที่ ๔๒ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวนางในช่วงที่ ๑ .....๒๓๐
ภาพที่ ๔๓ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางในช่วงที่ ๒ .....๒๓๑
ภาพที่ ๔๔ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางในช่วงที่ ๓ .....๒๓๒
ภาพที่ ๔๕ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางในช่วงที่ ๔ .....๒๓๓
ภาพที่ ๔๖ จับท่าที่ ๑ ท่าพิสมัยเรียงหมอน ๒๓๔
ภาพที่ ๔๗ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางขณะที่ตัวลิงเข้าสกัดกั้นตัวนาง ๒๓๕
ภาพที่ ๔๘ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางขณะจับท่าแรก ๒๓๕
ภาพที่ ๔๙ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางในช่วงที่ ๖ .....๒๓๖
ภาพที่ ๕๐ จับท่าที่ ๒ ท่าข้านางนอน ๒๓๘
ภาพที่ ๕๑ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวนางและตัวลิงในช่วงที่ ๗ .....๒๓๘
ภาพที่ ๕๒ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงและตัวนางในช่วงที่ ๘ .....๒๔๐
ภาพที่ ๕๓ ลักษณะการเคลื่อนที่ของตัวลิงกับตัวนางในช่วงที่ ๙ .....๒๔๑
ภาพที่ ๕๔ จับท่าที่ ๓ ท่าผาลาเพียงไหล่ ๒๔๔

หน้า

ภาพที่ ๕๕ ขณะที่ปี่เป่าเลียนเสียงพูดว่า "จับตัวให้ติดตีให้ตาย" ๒๔๔
ภาพที่ ๕๖ ขณะที่ปี่เป่าเลียนเสียงพูดว่า "ฉวยตัวให้ติดตีให้แทบตาย" ๒๔๕
ภาพที่ ๕๗ ขณะที่ปี่เป่าเลียนเสียงพูดว่า "ตีให้ตายตีให้แทบตาย ตีให้ตายตีให้แทบตาย" ๒๔๕
ภาพที่ ๕๘ ขณะที่ปี่เป่าเลียนเสียงพูดว่า "ตีให้ตาย ตีให้ตาย ตีให้ตาย ตีให้ตาย" ๒๔๖
ภาพที่ ๕๙ ท่าเหาะและท่าพานางเข้าโรง ๒๔๗
ภาพที่ ๖๐ การเคลื่อนที่เข้าโรงกรณีที่ไม่มีเพลงเตียวต่อท้ายเพลงเชิดนอก ๒๔๗
ภาพที่ ๖๑ ท่ารำเพลงเตียว ๒๔๘
ภาพที่ ๖๒ ท่าเหาะและท่าพานางเข้าโรงในเพลงเชิด ๒๔๙
ภาพที่ ๖๓ การเคลื่อนที่เข้าโรงกรณีที่มีเพลงเตียวบรรเลงรับ ๒๔๙